

ASPECTES PSICOSOCIALS DE LA DEPENDÈNCIA

Curs acadèmic	2020-2021	Codi	200429	ECTS	6
Titulació		Grau en Infermeria			
Curs	4t	Període		2n semestre	
Matèria		Acció comunitària en salut			
Caràcter		Optativa	Idioma de la docència		Català
Coordinació assignatura		Dra. Montse Rodó Cobo			
Correu electrònic		montserodo@euit.fdsll.cat			
Professorat		Joana Torres Alonso David López Pérez Mar Martínez Ballesté Dra. Montse Rodó Cobo Professors/es convidats/ades			

RELLEVÀNCIA EN EL PERFIL FORMATIU

El Consell d'Europa defineix la dependència com "la necessitat d'ajuda o assistència important per a les activitats de la vida quotidiana" i de forma més precisa "l'estat en el qual es troben les persones que per raons lligades a la falta o pèrdua d'autonomia física psíquica o intel·lectual tenen necessitat d'assistència i/o ajudes importants per a les activitats de la vida diària i en particular els referents a la cura personal".

La dependència és una situació que pot ser temporal, permanent, progressiva i/o regressiva i per tant variable en el temps, el grau i l'extensió

Són molts els processos crònics i complexos de llarga durada que generen dependència i actualment la població afectada, a causa dels canvis demogràfics i socials, cada cop requereix més la intervenció dels professionals d'infermeria pel que fa a la identificació, disseny i l'aplicació de cures orientades a la promoció de la salut, millora del nivell d'autonomia, el suport i benestar necessaris.

INTERÈS EN EL PERFIL PROFESSIONAL

L'elevada prevalença de persones en situació de dependència en qualsevol etapa de la vida, el canvi demogràfic i l'augment de l'esperança de vida requereixen de professionals d'infermeria amb coneixements, capacitats i competències orientades a promoure l'autonomia centrada en la persona, família i comunitat.

RECOMANACIONS PRÈVIES

Cap recomanació prèvia

OBJECTIU/S

L'estudiant serà capaç de:

- Analitzar el que comporta la dependència.
- Conèixer i identificar els tipus de substàncies i/o conductes addictives
- Dissenyar i aplicar les cures, els recursos sanitaris i psicosocials, així com el suport adient a les persones amb dependència i els aspectes psicosocials, segons l'edat, gènere i/o grup.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES – RESULTATS D'APRENENTATGE

CE4. Demostrar que comprèn el comportament interactiu de la persona en funció del gènere, grup o comunitat dins del seu context social i multicultural.

CE4.30. Relacionar els factors interns i externs en el nivell de salut d'individus i grups.

CE4.31. Conèixer estratègies per educar, facilitar i donar suport a la salut d'individus i grups.

CE5. Dissenyar sistemes de cures d'infermeria dirigides a les persones, famílies o grups, avaluant l'impacte i realitzant modificacions.

CE5.21. Dissenyar plans de cures dirigides a persones afectades per abús de substàncies o conductes addictives.

CE5.22. Dissenyar atenció individualitzada i adaptada a persones amb discapacitat o dependència per malalties cròniques considerant l'edat, el gènere, les diferències socio-culturals, el grup ètnic, les creences i els valors.

- CE5.23.** Conèixer i aplicar tècniques i habilitats d'enfrontament de l'estrès.
- CE7.** Demostrar que compren sense prejudicis a les persones considerant el seus aspectes físics, psicològics i socials, com individus autònoms i independents, assegurant el respecte a les seves opinions, creences i valors, garantint el dret a la intimitat, a través de la confidencialitat i el secret professional.
- CE7.41.** Identificar les respostes psicosocials de les persones davant les diferents formes d'abús de substàncies i les conductes addictives.
- CE7.42.** Identificar les respostes psicosocials de les persones davant les diferents formes de violència seleccionant les accions adequades per proporcionar una atenció d'infermeria qualificada.
- CE7.43.** Establir una relació empàtica i respectuosa amb el pacient i família, d'acord amb la situació de dependència de la persona, la seva vivència d'aquesta etapa de cicle vital.
- CE8.** Promoure i respectar el dret a la participació informació, a l'autonomia i el consentiment informat en les decisions de les persones ateses, d'acord amb la forma en què viuen el procés de salut –malaltia.
- CE8.9.** Promoure i respectar el dret de participació, informació, autonomia i el consentiment informat en la presa de decisions de les persones o famílies afectades per processos de dependència o de discapacitat, en la forma i mesura que sigui adequat a la seva situació.
- CE10.** Protegir la salut i el benestar de les persones, família o grups atesos, garantint la seva seguretat.
- CE10.15.** Identificar els factors de risc en l'abús de substàncies i conductes addictives.
- CE10.16.** Dissenyar activitats de prevenció de l'abús de substàncies i conductes addictives.
- CE10.17.** Reconèixer els programes i protocols d'actuació, de prevenció i de disminució de riscos davant diverses formes de consum i abús de substàncies i conductes addictives.
- CE10.18.** Identificar els indicadors de detecció precoç d'una situació de violència.
- CE10.19.** Dissenyar activitats de prevenció de la violència domèstica.

- CE10.20.** Aplicar tècniques de dinamització de grups i promoure i donar suport a grups d'autoajuda.
- CE17.** Realitzar les cures d'infermeria basant-se en l'atenció integral de la salut, que suposa la cooperació multiprofessional, la integració dels processos i la continuïtat assistencial.
- CE17.2.** Descriure els diversos nivells d'atenció social i sanitària i la composició dels equips interdisciplinaris en els diferents nivells.
- CE17.3.** Analitzar les accions possibles per integrar els diversos nivells d'intervenció i garantir la continuïtat assistencial.
- CE17.4.** Reconèixer les línies i protocols d'actuació davant de diverses formes de violència i quin és el paper d'infermeria en el context de l'equip interdisciplinari.
- CE19.** Plantejar solucions als problemes de salut/malaltia de les persones, famílies i/o de la comunitat aplicant la relació terapèutica seguint el mètode científic del procés infermer.
- CE19.7.** Identificar els elements de la relació terapèutica més rellevants i característics de cadascuna de les situacions de complexitat psicosocial.
- CE19.8.** Analitzar i aplicar les formes d'actuació més adequades d'acord a aquestes característiques.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

- CT1.** Analitzar i sintetitzar fenòmens complexos.
- CT3.** Identificar, analitzar i prendre l'opció resolutiva més adient per donar resposta als problemes de l'àmbit professional, de forma eficient i eficaç.
- CT4.** Expressar-se de forma fluïda, coherent i adequada a les normes establertes, tant de forma oral com escrita.

COMPETÈNCIES GENERALS

- CG3.** Respectar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.

CONTINGUTS**UNITAT 1: CONTEXT I CONCEPTES CLAU**

- Marc legal, context polític, social i sanitari: Aspectes a debat.
- Conceptes: Dependència. Discapacitat. Autonomia personal. Diversitat funcional

UNITAT 2: CARACTERÍSTIQUES, RECURSOS I INTERVENCIÓ D'INFERMERIA

- La dependència al llarg del cicle vital.
- Aspectes psicològics: Afrontament de la malaltia i la diversitat funcional
- Eines d'afrontament de l'estrès
- Intervenció d'infermeria. Gestió de casos
- Consideracions socials de la dependència.

UNITAT 3: LES DROGUES I LA DROGO-ADDICCIÓ

- Les drogues i la drogoaddicció: Aspectes socials i culturals.
- Història de les drogues.
- Classificació de les drogues i les conductes addictives. Conceptes bàsics.
- Els recursos de la xarxa d'atenció a les drogodependències
- El paper d'Infermeria en un programa de reducció de danys
- Experiències en programes de prevenció amb joves
- Joc patològic i addiccions no tòxiques: conceptes bàsics, aspectes socials i culturals, recursos, estratègies d'intervenció

ENFOCAMENT METODOLÒGIC

TIPUS	HORES	ECTS	RESULTATS D'APRENTATGE
Dirigides	55,5	2,2	CE4.31, CE5.21, CE5.23, CE7.41, CE7.42, CE10.15, CE10.17, CE10.18, CE17.2, CE17.4, CE19.7, CT1, CT3, CT4, CG3
Supervisades	19,5	0,8	CT1, CT3, CT4, CG3
Autònomes	75,0	3,0	CE4.30, CE4.31, CE5.21, CE5.22, CE5.23, CE7.43, CE8.9, CE10.16, CE10.19, CE17.3, CE19.7, CE19.8, CT1, CT3, CG3
TOTAL	150,0	6,0	

AVALUACIÓ

Descripció de les activitats d'avaluació

Aquesta assignatura s'avalua amb:

- Activitat 1: Treball en equip i/o individual (Diversitat funcional infants) 25%.
- Activitat 2: Treball en equip i/o individual (Diversitat funcional gent gran) 20%.
- Activitat 3: Avaluació de taller pràctic (Eines afrontament de l'estrès) 5%
- Activitat 4: Prova escrita pregunta tipus test i/o pregunta oberta (Drogodependències) 50%.

Criteris per aprovar l'assignatura

Per fer la mitjana ponderada entre les activitats d'avaluació, cal haver tret una nota igual o superior a 5 en l'examen tipus test i/o pregunta oberta (**Activitat 4**).

Per **aprovar** l'assignatura cal obtenir una nota final de l'assignatura igual o superior a 5.

Calendari de les activitats d'avaluació:

Veure el pla de treball de l'assignatura que es presentarà a l'inici d'aquesta.

Revisió de les activitats d'avaluació:

El resultat de les activitats d'avaluació i la data i hora de revisió es publicaran a la plataforma moodle.

Es considera **No Avaluable (NV)** quan l'estudiant no hagi realitzat/presentat més del 75% les activitats d'avaluació. La nota final de l'assignatura que sortirà serà un no avaluable.

Prova de síntesi: Els estudiants en segona o més matrícula que s'hagin presentat a totes les proves d'avaluació el curs anterior, poden optar a avaluar-se amb una única activitat d'avaluació de síntesi. Aquesta activitat consistirà en un examen en finalitzar l'assignatura coincidint amb l'examen final de l'assignatura.

Els estudiants en segona o més matrícula que vulguin optar a l'examen de síntesi ho han de comunicar per escrit al/la coordinador/a de l'assignatura com a mínim un mes abans de la data d'examen planificada.

ACTIVITATS AVALUATIVES

TIPUS D'ACTIVITAT	PES SOBRE LA NOTA (%)	HORES ¹	ECTS	RESULTATS D'APRENTATGE
Treballs individuals i/o de grup	25%	6,0	0,2	CE4.30, CE4.31, CE5.21, CE5.22, CE5.23, CE7.43, CE8.9, CE10.15, CE10.16, CE10.19, CE10.20, CE17.3, CE19.7, CE19.8, CT1, CT3, CT4, CG3
Treballs individuals i/o de grup	20%	2,0	0,1	CE4.30, CE4.31, CE5.21, CE5.22, CE5.23, CE7.43, CE8.9, CE10.15, CE10.16, CE10.19, CE10.20, CE17.3, CE19.7, CE19.8, CT1, CT3, CT4, CG3
Proves escrites	55%	4,0	0,2	CE2.23, CE7.41, CE7.42, CE10.17, CE10.18, CE17.2, CE17.4, CE19.7
TOTAL		12,0	0,5	

¹ S'especifica hores **dedicació presencial** de l'estudiantat a l'activitat avaluativa

RECUPERACIÓ

Només es pot optar a recuperar una activitat d'avaluació si aquesta s'ha realitzat prèviament.

L'activitat de recuperació consistirà en un examen tipus test i/o pregunta oberta si suspèn l'activitat. Si suspèn l'activitat 1 i/o 2, l'activitat de recuperació serà la millora del treball. L'activitat 3 no té possibilitat de recuperació.

Els estudiants que optin a prova de síntesi poden presentar-se a recuperació.

La nota màxima de la/es activitat/s que es recuperin serà un 5.

BIBLIOGRAFIA

Adès J, Lejoyeux M, Ginés M. Las Nuevas adicciones : internet, sexo, juego, deporte, compras, trabajo, dinero. Barcelona: Kairós; 2003.

Alberich T, Barranco Carrillo A, editors. Intervención social y sanitaria con mayores: manual para el trabajo con la 3a y 4a edad. Madrid: Dykinson; 2008.

Álvarez-García D, Dobarro A, Núñez JC. Validez y fiabilidad del cuestionario de revictimización en estudiantes de secundaria. Aula Abierta. 2015; 43(1): 32-8

Baviera Puig, I. La protección de la dependencia: un estudio global: claves para su aplicación y desarrollo legislativo. Cizur Menor (Navarra): Thomson Aranzadi; 2007.

Carbonell X, Fúster H, Chamarro A, Oberst U. Adicción a internet y móvil: una revisión de estudios empíricos españoles. Papeles del psicólogo. 2012; 33 (2)

Casado Marín D. Efectos y abordajes de la dependencia: un análisis económico. Barcelona: Masson; 2007.

García J, Sáez J, Venceslao M, Delgado M. Exclusiones: Discursos, políticas, profesiones. Barcelona: UOC; 2013.

Garrido M, Jaén P, Domínguez A, editors. Ludopatía y relaciones familiares: clínica y tratamiento. Barcelona: Paidós; 2004.

Guía sociolaboral para personas con discapacidad y para personas mayores. Oviedo: Secretaría para la Igualdad de UGT de Asturias; 2005.

Grané J, Forés i Miravalles A. La Resiliència. Barcelona: UOC; 2007.

Grant JE, Chamberlain SR. Impulsive action and impulsive choice across substance and behavioral addictions: cause o consequence?. Addictive behaviors. 2014; 39(11): 1632-39

Greenfield DN. Treatment Considerations in Internet and Video Game Addiction: A Qualitative Discussion. Child and Adolescent Psychiatric Clin N Am. 2018; 27:327-344
Larger Brancolini F, López Montoro F. Manual de drogodependencias: para profesionales de la salud. 2a ed. Barcelona : Libreria Universitaria; 2006.

Lorenzo García R de, Pérez Bueno LC, editors. Tratado sobre discapacidad. Cizur Menor, Navarra: Thomson Aranzadi; 2007.

Martínez Ruiz M, Rubio Valladolid G. Manual de drogodependencias para enfermería. Madrid: Díaz de Santos; 2002.

Mayán JM. Enfermería en cuidados sociosanitarios. Madrid: DAE, Difusión Avances de Enfermería; 2005.

Pérez del Río F, Martín Martín I. Nuevas adicciones: adicciones nuevas. Guadalajara: Intermedio; 2007.

Pinazo Hernandis S, editor. Autonomía personal y dependencia: bases teóricas y práctica social. València: Universitat de València; 2011.

Rebraca Shives L. Enfermería psiquiátrica y de salud mental: conceptos básicos. 6a ed. Madrid: McGraw-Hill; 2007.

Rial A, Gómez P, Braña T, Varela J. Actitudes, percepciones y uso de Internet y las redes sociales en los adolescentes de la comunidad gallega. España: Anales de psicología. 2014; 30(2): 642-655

Romaní O, Menéndez EL. Las drogas: sueños y razones. 2a ed. Barcelona: Ariel; 2004.

Rodriguez G, Marbán V. La atención a la dependencia en una perspectiva europea: de la asistencialización a la cuasi-universalización. En: Los Estados de bienestar en la encrucijada: políticas sociales en perspectiva comparada. Madrid: Editorial Tecnos; 2013

Torre Díaz FJ de la, Pérez Marín J, editors. Autonomía personal y atención a la dependencia. Madrid: Universidad Pontificia de Comillas; 2009.

BIBLIOGRAFIA WEB

Arriba González de Durana A, Moreno Fuentes FJ. El tratamiento de la dependencia en los regímenes de bienestar europeos contemporáneos [Internet]. Madrid : Ministerio de Trabajo e Inmigración, Instituto de Mayores y Servicios Sociales (IMSERSO); 2009 [citado 1 des 2017]. Disponible a: <http://riberdis.cedd.net/handle/11181/3405>

Calidad y dependencia: Grados de dependencia y necesidad de servicios: Estudio de Consultoría y Asistencia [Internet]. Madrid: IMSERSO: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales; 2007 [citado 17 abr 2018]. Disponible a: <http://www.dependencia.imserso.es/InterPresent1/groups/imserso/documents/binario/libroblanco.pdf>

Grané J, Forés A. La resiliència [Internet]. Barcelona: UOC; 2007 [citado 17 abr 2018]. Disponible a: <http://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/viewFile/173671/371728>

Plan Nacional sobre Drogas [citado 17 abr 2018]. Disponible a: <http://www.pnsd.msssi.gob.es/>